

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ПІЗНАННЯ: ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ЕПІСТЕМОЛОГІЇ

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 Соціологія
освітній рівень бакалавр
освітня програма Соціологія
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2020/2021
Семестр 6
Кількість кредитів ECTS 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладачі: Судаков В.І., д.соц.н., проф., Соболевська М.О., д.соц.н., доц.

Продовжено: на 2021/2022 н.р. «30» 08 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 2022/2023 н.р. «30» 08 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробник Судаков В.І., д.соц.н., професор, професор кафедри теорії та історії соціології, Соболевська М.О., д.соц.н., доцента кафедри теорії та історії соціології.

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о.зав. кафедри теорії та історії соціології

(підпис) Малес Л.В.

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Погоджено з науково - методичною комісією факультет соціології

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

Голова науково-методичної комісії
Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з предметною областю досліджень епістемології, надання знань з історії та сучасного стану справ в епістемології, про її основні поняття, тематику, найбільш фундаментальні й значимі теорії, взаємодію з комплексом філософських і наукових дисциплін. Репрезентація проблеми знання та його обґрунтування як фундаментальної проблеми епістемології.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. мати знання з логіки, метафізики й онтології, історії філософії
2. вміння логічно формувати та викладати власне уявлення та розуміння проблем і способів їх розв'язання у письмовій та усній формі. Збирати та залучати до вивчення нову інформацію, в тому числі й наукову.
3. володіти елементарними навичками самостійного опрацювання рекомендованої літератури, критичного сприйняття інформації.

3. Анотація навчальної дисципліни: У межах дисципліни презентована історія та сучасний стан справ у царині епістемології, розглядаються її основні розділи і тематика, поняття, категорії, принципи, проблеми, теорії, концепції. Особливий акцент зроблений на проясненні проблеми знання та його обґрунтування як фундаментальної проблеми епістемології. Розглядаються різні підходи і системи аргументації. Порівнюються проєкти класичної і некласичної епістемології. Засади реалізму і антиреалізму. Розглядаються настанови фундаменталізму класичної епістемології на їх вплив на формування філософії аналітичної традиції. Аналізується проблема скептицизму в епістемології. Репрезентовані концепції істини в сучасній епістемології. Ґрунтовно розглядається аналітична традиція в епістемології, її зв'язок з прагматизмом і неопрагматизмом. Особлива увага приділена новітнім напрямкам і проєктам епістемології: натуралістична епістемологія, еволюційна епістемологія, соціальна епістемологія. Завершується дисципліна аналізом перспектив сучасної епістемології.

4. Завдання (навчальні цілі): сприяти формуванню загальних компетентностей:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 01);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04);
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК06).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміння; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні поняття і актуальні питання епістемології.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, есе,	30%
1.2	Знати впливові теорії і концепції, в межах яких формується проблематика соціальної епістемології.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, есе	
1.3	Орієнтуватися в підходах до проблеми обґрунтування знання, аргументації на користь різних позицій.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	
2.1	Представляти епістемологію в єдності проблематики, розв'язання якої має свої особливості в межах різних концепцій і парадигм	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, есе	35%
2.2	Формулювати власні позиції і демонструвати навички самостійної аргументації у тематичному полі епістемології	Лекції, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	
3.1	Презентувати результати здійсненої	семінари,	Усні доповіді,	20%

	самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, презентацій, есе.	самостійна робота	презентація самостійного дослідження	
3.2	Вести дискусію, аргументовано доводити до цільової аудиторії свої думки щодо	семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	
4.1	Готовність до співробітництва з колегами задля ефективного розв'язання поставлених завдань, допомога і підтримка в інтелектуальних зусиллях.	семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	15%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)		1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1
Програмні результати навчання (назва)									
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (PH04)		+	+	+	+		+	+	+
Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури (PH08)					+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Участь у роботі семінарських занять (дискусії теоретичного характеру, виступи, участь в ієрархічних дискусіях) PH 1.1; PH 1.2; PH 1.3; PH 2.1; PH 3.1; PH 3.2; – 50 балів / 30 балів.
2. Контрольна письмова робота за темами 1-10; PH 1.1; PH 1.2; PH 1.3; PH 2.1; PH 2.2 - 20 балів / 12 балів.
3. Складання словника понять: PH 1.1; PH 1.2; PH 1.3; PH 3.1 - 10 балів / 6 балів
4. Групове дослідження та його захист PH 2.2; PH 3.1; PH 3.2; PH 4.1 - 20 балів / 12 балів.

- підсумкове оцінювання відбувається у формі заліку.

Залік виставляється за підсумками роботи студента під час семінарських занять.

- умови отримання заліку: студент не склав залік, якщо від час семестру набрав менше ніж 60 балів. Студент, який набрав під час семестру від 40 до 59 балів, складає залік за переліками питань, що надаються викладачами студентам на початку семестру. Студент за результатами заліку може отримати не більше 20 балів.

7.2 Організація оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях (дискусії теоретичного характеру, виступи, конспекти періодикерел, есе) – протягом семестру
2. Контрольна письмова робота за темами 1-10 – після теми 10
3. Складання словника понять – виконується протягом семестру, надсилається викладачу за тиждень до закінчення вивчення дисципліни
4. Групове дослідження та його захист – виконується протягом семестру, презентується на останньому семінарському занятті.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних і семінарських занять

Номер та назва теми	Кількість годин		
	лекції	семінари	С/Р
Тема 1. Вступ до епістемології. Епістемологія класична і некласична	2	4	4
Тема 2. Знання як основна епістемологічна проблема. Обґрунтування знання	2	2	4
Тема 3. Аналітична традиція в епістемології: Б. Рассел, Л. Вітгенштайн	2	2	4
Тема 4. Прагматичний поворот в епістемологічній проблематиці: В. Квайн, Г. Патнем	2	2	4
Тема 5. Реалізм і антиреалізм. Проблема істини.	2	2	4
Тема 6. Проблема скептицизму в епістемології. Релятивізм	2	2	4
Тема 7. Поступ знання: К. Поппер. Епістемологія і методологія	2	2	4
Тема 8. Натуралістична і соціальна епістемологія	2	4	6
Тема 9. Проблема свідомості та її епістемологічні засади	2	2	6
Тема 10. Знання і контекст. Епістемологія після скептицизму	2	2	6
Усього годин	20	24	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Семінари – 24 год.

Самостійна робота - 46 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні: (Базова)

1. Аналітическая эпистемология // Аналитическая философия. Учеб. пособие под ред. М.В. Лебедева, А.З. Черныка. – М.: 2006. – С. 345-362, 364-395.
2. Лекторский В.С. Эпистемология классическая и неклассическая. – М., 2001. – С. 39-51.
3. Новая философская энциклопедия. В 4-х тт. – М., 2001.
4. Шевалье К. Епістемологія / Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. Том другий. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. – 488 с. – С. 84-96.
5. Энциклопедия эпистемологии и философии науки. М.: 2009. – Статьи: Знание, Эпистемология. – С. 246-247; 1160-1166.

Додаткова

1. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман. – М.: Медиум, 1995.
2. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-philosophicus. Філософські дослідження. – К.: Основи, 1995. – С. 8-86.
3. Вебер М. «Объективность» социально-научного и социально-политического познания / М. Вебер // Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 348 – 415.
4. Вебер М. Наука как призвание и как профессия / М. Вебер // Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 707 – 735.
5. Габермас Ю. Дії, мовленнєві акти, мовленнєві інтеракції та життєвий світ / Ю. Габермас // Сроменко А. Комунікативна практична філософія: Підручник. – К.: Лібра, 1999. – С. 287 – 324.

6. Гуссерль Э. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология: Введение в феноменологическую философию. / Эдмунд Гуссерль. – СПб.: Владимир Даль, 2004. – 400 с.
7. Дамміт М. Чи може аналітична філософія мати систематичний характер і чи повинна вона його мати? // Після філософії: кінець чи трансформація? – К.: «Четверта хвиля», 2000. – С. 166-189.
8. Сроменко А. Комунікативна практична філософія: Підручник. – К.: Лібра, 1999. – С. 287 – 324.
9. Патнем Х. Чому розум не може бути натуралізований? // Після філософії: кінець чи трансформація? – К., 2000. – С. 189-213.
10. Социальная эпистемология: идеи, методы, программы. – М.: 2010.
11. Тейлор Ч. Подолання епістемології // Після філософії: кінець чи трансформація? – Київ, «Четверта хвиля», 2000. – С. 406-431.